

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egyre évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyed évre 2 korona. — Egyes szám ára 4 fillér.
A külön kiadásokat előfizetőink ingyen kapják.

Felelős szerkesztő:

Szentkatolnai CSEH ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Székelység könyvnyomdája, hová előfizetési díjak, hirdetések, cserépeldányok küldendők. Hirdetési díj előre fizetendő.

—: Kéziratokat nem adunk vissza. —

A háború tartama alatt megjelenik szükség szerint.

A háború feladata.

Több, mint tíz éve már, hogy Welbert professornak, a néhai kiváló német humanistának annak idején nem elegendő feltűnést, de annál több vitát keltett munkája megjelent. A szláv-ságról szólott és érdekesítően vezette le embertani szempontból a szlávok eredetét. Nem sajnált visszanyulni értük az őskorba és érveinek fegyverét a bonctan, a kaponyatan: s mindama segéd tudományok tárházából kereste ki, amelyek segítségével kimutatta, hogy a szlávok a jelen emberiség ősmajmai. A szlávbarátoknak fájó következtetést Welbert ellenfelei olyan ekvilibristikai keserv humornak és mesterkél tudományos ságnak minősítették, amely a darvinizmusból szedi táplálékát a tudományos pikantériákra éhes gyomrok számára.

Tény az, hogy ez a következtetés a szláv-ság elevenébe vágott. Welbert a szláv-ságnak — mint ősmajomnak, ily jellemzését úgy értelmezte hogy abból, mint nyers emberállat anyagból még csak ezután lehet kialakulnia az abszolút embernek. Ennek igazolására segítségül vette a történelmet. Kimutatta, hogy a szlávok test és koponyaalkatában mennyire uralkodó a csimpánz és gorilla típus. Meggyőződen vonultatta fel a majomi sajátosságokat: a vad-ságot, a kapzsiságot, a rendszertelen és céltudatlan mohóságát, a készséget, hogy embert utánozva magát embernek adja ki, mimelését az emberiségségnek,

amely hamarosan csalogást szerezve bizonyosságot tesz a megbízhatatlanság mellett, stb. Szóval megtalálta a szláv-ságban mindazt, amit akár a természet tudós, akár a laikus élelsemző figyelő az embermajmok körül tapasztalhat.

Welbert professor következtetéseinek láncolatát azzal, a ma már arany igazsággá váltót böles mondással végzi, hogy: a kultúra és a szláv-ság nagy ellenfelek. Vagy a kultúra eszi meg a szláv-ságot, vagy a szláv-ság morzsolja össze a kultúrát. Az általános emberiség szempont jából úgy kellene lennie, hogy a kultúra malomkövei között őrlődjék meg a szláv-ság és váljék az emberiségségnek hasznos tényezőjévé. A tudós könyve végén végredelelileg szólítja fel a művelt emberiséget: gondoskodjék vértelen fegyverekről, hogy a kultúrát a szláv-ságtól megóvhassa és a, jelen emberiség ősmajmaiból — kihámozza az emberit.

Ha meggondoljuk, hogy Welbert tanár másfél évtizedet töltött el Oroszországban, kétség-telen, hogy elméletének mély vágása a szláv-ság vezető elemének: az orosz-ságnak szólott. És ma, egy világháború közepén, amely világháborúban a sors Oroszországnak oly sajnálatos és rokonszenvetlen szerepet szánt, kell, hogy Welbert tanár messze porladó hamvai fölé elhelyezzzük az emlékezés és elismerés koszoruját. A tudósok jövőbelátó adományával, tudományával, tudomány alapon jóslta meg annak az időnek elkövetkezését, amikor a civilizáció és a szláv-ság

összeütköznek és ez összecsapásban a kultúrának kell győzelmesnek lennie.

Amikor Welbert e tudományos fejtegetéseket papírra vetette, aligha gondolt arra, hogy akadtak két állam, az emberi kultúra két becses fészke, amely a civilizáció és a művelten szláv-ság harcában nem a kultúra, hanem az állatiasság védelméhez szegődik. Franciaország és Anglia e két állam, amely tisztán személyi ellenszemből nem nyugszik bele abba, hogy a szláv-ság ellen törő kultúra zászlója a hatalmas Németország ormán lobog s akkor, amidőn valósággal keresztes hadat kellene viselni ama ország ellen, amely a jellemtelent gloriifikálja; királygilkosok protektoráival közös tából szeretnék szür-csőlni a képzelt dicsőség csemegéjét.

Az utókor, amelynek ítélőszéke elé a történetírás szolgáltatja a vádlevelet, kénytelen lesz megvonni szimpatiaját attól az országtól, amelyet valamikor a kultúra, védőbástyájaként tisztelt. Olyan ügyért indul hadba e két ország, amely egyetlen franciát és egyetlen angolt sem lelkesíthet. Már pedig ugyancsak a történelem lapjai tanítottak meg bennünket arra, hogy kényserből viselt háborúság dicsőséget sohasem hozott.

Ha tehát Welbert professor ösvényén kerülünk fel arra a nézőpontra, ahonnan a népek nemzetek háborújának kavargó örvényei készülnek felcsapni: Oroszország szövetségeseit olyanoknak kell látnunk, mint a milyenek való meg-

A „SZÉKELYSÉG” TÁRCÁJA.

Tatár-rabok.*)

Írta: tarcsafalvi Pálffy Aladár.

Sötét felhők borították a kis erdőnyi fejedelemségnek egét. Mig egyik fejedelem a nyakunkra hozta a németet, hogy fejedelmi székebe vissza ülhesen, addig a másik a törököt hívta segítségül, hogy bársonyszékét megtarthassa.

Szomorú napok valának. A német, vagy tatárhadak lovainak patkói tették tönkre az elcsigázott szegény népek véteit. A hol egyszer végig száguldottak ott még a fű sem maradt meg. Szenvedtek, irtoztatóan sokat e darabka földért — a hazáért. Hát még a szegény nép, melyet rabláncra fűztek meg hajítottak maguk előtt Krimiába a tatárok, hogy aztán jó vásáron eladják rabszolgának.

Kemény János tatárai vágtattak végig a szép Székelyföldön, rombolva mindent s üze-hajta maguk előtt a földönfutóvá tett székelyleket. Mindenütt ellenállásra készültek, közzörtültek az ősi fringiót, készítettek a kovás puskát s gyülekeztek, hogy megakadályozzák a tatárok előnyomulását.

*) Eredeti okmányok a tarcsafalvi Pálffy család le-véltárában.

Nemzetes tarcsafalvi Pálffy György uram is maga köré gyűjté hievit, a szomszéd faluk lakóit s ellenállásra szólította fel:

— Nemes és nemzetes vitélő uraim! A mint kegyelmek előtt is tudva vagyon, tatárok közelednek felénk, hogy minket rabláncra fűzve elhajtsanak s szép hazánk szabadságát elvegyék. Tudják kegyelmek jól, hogy mi várunk, ha azt megvárjuk. Én azt ajánlom, hogy asszonyaink, leányaink a Csere erdőbe még a mult évebbe ásozt barlangokba meneküljenek, mi pedig ősi kardunkat kifenve menjünk eléjük, ha meggyőző-nők s ha nem akkor is jobb lenne elesni a harcban, mintsem tatároknak lennünk rabjai.

Tudják kegyelmek, mert olvasták leveleiket a szegény raboknak, kiket a nagyemléktű Rákóczi fejedelem Ö Nagysága táborából fogának el, olvasák kegyelmek András fiainak levelet, melyben nyomoruságos dolgát írta meg nekem.

— Igaz biz az — szólja Györfly Péter, — de ha nem olvasták is kegyelmek, itt vagyok példa én, ki ma sem tudok a lábamra állni a sok talpverés miatt. Én is azt mondom, jobb, ha itthon meghalunk, mintsem sok kínok között éljünk a messze Krimiába.

— Én is úgy gondolom a csehétfalviak nevében, mert mint Györfly Péter uram is mondja jobb ha itthon meghalunk, mintsem tatároknak legyünk rabjai — felel Imreh István.

— Ne beszéljünk hát sokat. Menjenek haza kegyelmek, asszonyaikat rejtsék el, kegyelmek pedig minden épkézlábu emberrel siessenek vissza, mert már ide látszik fűstje az égő faluknak.

E percben érkezik Ugron Pál futárja egy levéllel, melyet gyorsan feltepett Pálffy uram s fennhangon olvasa:

— Zolgálatomat anyámon kegyelmeknek, kik vaginak összegyűlte Tarcsafalván s kegyelmeknek is Pálffy uram Istentől minden jókat kívánok.

Adom tudtára kegyelmeknek és mindenkinek, kiknek illik ez ielen való levelemnek rendiben, hogy a tatárok az én niomoruságos hálékomat is feldúlák s népemet elvívék rabi zolgának. Azért aianlom kegyelmeknek, hogyha vagion erők, álliak utját emezen pogányoknak, mert bizony mondom nem íő vége leszén. Miklóslávt már elhagják én is Zentmihályra vevém utamat ő előlök, a mint érkezem kegyelmekhez menyek.

Ellenállni ne késsenek. Kegyelemeknek minden jót, kegyelmeknek Pálffy uram atafiságos zolgálatall Ugron Pál.

Hallák kegyelmek sietve menjenek és még jobban sietve jöjjenek mert holnap már nyakunkon a tatár.

A juniusi nap tüzesen süt a letarolt mezőkre. Olyan már a Fehérnyikó völgye, mint

nyilatkozásukban. Nem segítők szörvek a szlávok felszabadításában, kihámozásában a jelen emberiség ósmajmainak, nem elemek, amelyek a kulturált rákenyszerítéket Oroszországnak Kínáig elnyúló lomha testére, hanem a civilizáció ellen-ségeiként utat akarnak vágni a kulturálatlan vandálistizmusnak, hogy a művelt Nyugat két meg-erősített várát elárasszathassa.

Csak hogy e szomorú vállalkozás meg fog történni Németország és a Monarchia lelkesültségén, mert ma csakis bennünk tiszteletjük a kultúra előharcosait. A közeli idők vasos kötetek kel gyarapítják a világtörténelmet, amelybe aranyos bástikkal lesz beírva Németország és Ausztria-Magyarország huszadik századbeli szereplése. A végezet azt a szerepet szánta nekünk, hogy embereket formáljunk a félrevezetett szlávok alaktalan tömegéből. Ugy kell lennie, hogy kard és szurony legyen a formáló eszközünk, ágyú és gölyő szerezzék meg hozzá a talpatokat, de győznünk kell, mert velünk van az Isten, az Igazság és a józan emberiség elismerése!

A háboru episodjai.

Az alkalmatlan gölyök.

K. 32-es honvédhadnagy arról nevezetes, hogy a legnagyobb tűzben sem vesztette el jókedvét, akkor is elmenekedett amikor a gölyök röpökdeket körülötte. Az oroszok bizony rosszul lőnek, beállításuk hibásak, minélfogva K. hadnagy tapasztalata szerint a gölyök mindig a lábai előtt csaptak le. Az első naptól kezdve mindig a cipője körül alkalmatlankodtak a gölyöbiskók, mint ő maga mondta.

A konyha volt a barátságosabb összejövetelek színhelye, ahol jóízű falatozás közben K. hadnagy egy fogas kérdéssel fordult egyik tapasztaltabb főhadnaghoz.

Ugyan mond meg kérlek, hogy a háboruban az embernek milyen tagjaira van legnagyobb szüksége?

A kezeire és lábaira, felelte a főhadnagy.

Köszönöm, szolt K. hadnagy, most már tudom, mit kell tennem: a tűzben majd a fejemre állok, mert a muszka mind a lábaimat célozza.

Arról persze K. hadnagy nem tehet, hogy mielőtt a fejére állhatott volna, az 56-ik lövés mégis csak a lábán sebesítette meg, még pedig elég alaposan.

egy elhagyott temető. Sehol virág, sehol zöld, minden az enyészetet hirdeti. 1661. június 15-ike szomorú nap leend a szép Fehérvári völgyének történetében.

A szétoszlottak felhívására, s gyülekezének Tarcsafalván a fegyverfogható székelyek. De bizony gyér vala a soruk, kevés vala számuk. Oda volt a java, a tatár fogságba csak kevés volt itthon fiatal s öregje a Nyikóvölgyének. De a kis csapat is fegyverrel kezében, tudatával annak, hogy a hazajárót kell ontani vért, oda gyülekezik a kicsiny táborba. Odahaza senki. Még az asszonyok is fegyverrel kezükben a harcra szállanak. Még a gyermekek is nagy hőssé válnak. Férjük és gyermekük mellett küzdének őket, kik gyenge karjukkal elbirták a kardot. Az ősi dicsőség, régi honszeretet lángolt a lelkükben, égett a szívükben. És a lelkesedés válságos időkben seregekkel fel ér. Tudta miért harcol és égett a vágától, hogy az ellenségéből sokat elpusztítson.

(Folyt. köv.)

A szerb fél a konzervtől.

A délvidéki betörések során történt még, hogy a szerbek egy általuk kiürített szükség kaszárnyába vonultak be, ahol profontokat és konzerv dobozokat találtak. A kökemény profontokat hamarosan megtették, de a konzervekhez hozzá sem nyultak, ott hagyták.

Megütközés után csapataink visszatértek a közben foglyul ejtett szerb katonákkal és bámulva látták, hogy a konzerveket nem vitték el, csak a profontot.

Örültek, hogy van mit főzni, s mindjárt meg is parancsolták az egyik szerbnek, hogy a konzerveket vigye a konyhába. A szerb a világért sem nyult a dobozokhoz, s mikor megkérdezték, hogy miért fél tőle, azt mondta, hogy bomba van a dobozokban. Jót nevettek rajta, de még jobban nevetett a szerb, amikor pompásan meglakomározta a „bombagulyásból”.

Hogyan csalják meg a muszkát.

A háboru kedélyes hangulatát jellemzi, hogy katonáink még viccekre is ráérnek, még pedig hasznos viccekre. A muszkák közeledtére leteszik a bornyujukat a földre és fölébe helyezik a sapkájukat. A muszka iszonyu tüzelest zudít a bornyukra és sapkára. Mikor a mieink meggyőződtek róla, hogy a muszka gölyök fogyatakán vannak, elbujnak rejtekhelyükből és legnagyobb nyugalommal célozza sorjában lepuffantják a könnyelmű muszkákat.

Egy haditudós felsülése.

Vannak emberek, akik ha nincs is okuk arra, földstötnek látják a világot. Ha ilyen emberrel vitába szállunk s érvei ellen bármily súlyos érveket vonultatunk fel, még sem tudjuk meggyőzni, mert ő a rémlátását valóságnak fogja tovább is hinni.

Egy ilyen ur elbeszélte, hogy lehetetlen a muszka fölötti győzelem, mert olyan modern felszerelése van, hogy rengeteg sok ágyuját mind motorkocsin szállítja, ami óriási fölény a lovakkal vonatott ágyúinkkal szemben.

A másik ur helyeslőleg bólintott, de megjegyezte, hogy ez a fölény csak lát-szólagos, mivel a mazuri kátyuból még a motoros ágyut is lóval lehet kihuzni.

A pesszimista ur egyelőre, mint hadi szakértő nem fungál.

Ha már katona vagyok ; legyek az !

Fejér Sándor vármegyénk alispánjának tisztí hajduja Kóka András hatalmas légyéksérvel vonult be a nagyszabeni tüzérezredhez, a honnan a harctérre került. Betegsége miatt a nagyszabeni kórházba visszazárolták, a honnan a feleségéhez f. hó 21-iki kelettel a következő levelet küldötte:

Kedves feleségem Zsuzsa ! Tudatlak, hogy itten vagyok mostan, de visszakérem Galiciába, hogy ha már katona vagyok ; legyek az és ne busulj, hiszen már jártam ottan és nem olyan rossz, mint mond-

ják. Csak megessit az Isten, hogy győzelemmel térünk haza.

A magyarnak nem párja még és talán nem is lesz. Most légy nyugodt, bizzunk az Istenben és ő megessit. Én oly bátran megyek, hogy nem is képezed Mostan ne írj míg én nem írok, mert nem kapom meg. Ha nem írnék többet légy boldog. Isten áldjon, a viszontlátásig csókol András.

Üdvözlöm Béla urfit. Csókol szívből szerető férjed András.

Igazan van Kóka Andrásnak. A magyarnak nincsen párja és hogy ezzel büszkélkedhetünk, abban neki is tekintélyes része van. A ki fájdalmakat okozó testi hibája dacára lelkét annyira képes erősíteni, hogy a háborunak mérhetetlen fáradsalmait a megbűnt cselekvési képesség tudatában is önként vállalja ; annak ott kell lennie a küzdők sorában, mert páratlan erkölcsi erőt visz magával az ütközetbe, a mely lelkesit és győzelemre visz.

A cár, mint katona.

Mint minden orosz nagyherceg, a mostani cár is a Preobrasz-gárdazredben szolgált. Tizenkilenc éves koráig azonban nagyon ritkán jutott érkezésbe az ered tisztikarával és csak ekkor rendelték ki tényleges szolgálatra a Krasnojerszelo mellett levő táborba. Mikor ez a titokban tartott, szándék röviddel vallóvá válása előtt kiszivárgott, az ered tisztjei nem nagyon örültek az őket ért megtiszteltetésnek amelyet ugyan megtudtak becsülni, azonban attól féltek, hogy a nagyherceg belépése a tisztikarba kellemetlenségeket fog okozni, szótrombolja a tisztikart. Az új kolléga érkezésének első következménye az volt, hogy az összes tisztek szabadságkérdéseit a táborozás idejére visszautasították.

Spartai egyszerűsége az új tisztnél láthatólag nem fedteteké sulyt. Az ezredparancsnoknak külön barakkot kellett számára berendeznie, amely semmiben sem különbözött az előkelő villaktól és hatalmas butorkocsik hozták az előkelő berendezést és butort. Ez azonban nem volt elég, mert még egy 24 személyes konyhaberendezés részére külön konyhát is építettek. Tizenegy kocsi hozta a szükséges lovakat és a szolgazemélyzet 37 emberből állt. Mindenekelőtt azonban a trónörökös személyi biztosságáról gondoskodtak. Kamenski, a gárdatörőrség ezredese, akire e nehéz feladat hárult, az összes szomszédos községekben őrséget szervezett, amelyeknek a gyanus személyekre kellett ügyelniük és ezenkívül a hadtestparancsnokság is különös rendszabályokat léptetett életbe. Porgárőrséget szerveztek az önkéntes jelentkezőkből és ezenkívül az ezred legénységéből is külön őrséget állítottak fel, amely éjjel-nappal vigyázott a trónörökös házára, szolgálatakat azonban úgy kellett teljesíteniük, hogy a cárevisz lehetőleg ne vegye észre. Az ezredparancsnoknak ezenkívül két titkos rendőrt is rendelkezésére bocsátottak.

Megérkezésekor Miklós Alexandrovics főhadnagyt, mint a trónörökösét üdvözölték. Az ezred diszben állt és parancsnoka, Szergej nagyherceg a cervits nagybátyja, aki később oly rossz befolyással volt a cárra és akit bomba tépő szét, maga tette meg jelentését. — Ezután azonban a trónörökös beállították megfelelő helyére és végig csinálta a gyakorlatot.

A szolgálathoz szerénynek és engedelmese-nek mutatkozott a magasabb és szeretetreméltó-nak az alacsonyabb rangú tisztekkel szemben. A cár elég jól lőtt, de díjat nem tudott kapni. Állandóan a tisztikarral étkezett és azok az élelmi cikkek, emiket Pétervárról hoztak, mindennap

nagy kocsikkal, a szolgaszemélyzetnek jutottak. A tisztakar tulajdonképeni életét azonban nem ismerte meg. Szergej nagyherceg elítélte, hogy unokáncsésével bármi kellemetlen eseményt tudassanak és az ország ügyeiről vagy politikai dolgokról nem volt szabad beszélni vele. A trónörökös ritkán látott újságokat, politikai cikkeket pedig sohasem olvasott. — Apjáról, akit nagyon tisztelt, mindig úgy beszélt: „gossudar” (az uralkodó), anyját mindig „mamascha”-nak nevezte. A gyakorlatokon nagy örömmel vett részt és nem kímélte magát.

Szergej nagyherceg különben arra törekedett, hogy az orosz hadsergő állapotát minél rózsásabb színben tüntesse fel előtte és azt a hitet gyökereztesse meg benne, hogy az orosz hadsergő legyőzhetetlen. Mind a kettő ugyalszik sikerült, amit a mostani háború, mellyel az oroszok próbálkoznak, bizonyít.

Nis és Kragujevác.

Míg északon Varsó a legelső célpontja a monarchia seregeinek, addig Szerbiában Nis és Kragujevác az a két város, amelynek megszerzését epedve várja már a közönség. Hogy Belgrád nagyon könnyen bevehető, azt a szerbek is tudják, és ők maguk is főerejüket Nisbe és Kragujevácba összpontosították. Kragujevác lesz a legelső etappja a szerb hadsergő visszavonulási útjának, míg Nist a szerb hadvezetéség miután jól meg van erősítve, másodsorban fogja védelmezni. Az, hogy a kormányt rögtön a háború elején Nisbe helyezték át, egyáltalában nem volt meglepetés, mert már az 1908–909. évi válság alkalmával Szerbia meggett minden előkészületet arra, hogy a kormány székhelyét háború esetén Belgrádból Nisbe vigye, különösen tekintetbe véve azt hogy ma Szerbiának a Balkán-háborúban szerzett új területei folytán Nis tekinthető az ország centrumának.

Ugyis nekünk, mint Kragujevácának igen nagy szerepe volt Szerbia történetében és számos jelentékeny történelmi emlék kapcsolódik hozzájuk. Kragujevácot ugyan a régebbi szerb történelem nem ismeri, Szerbia új története azonban igen sokszor történik róla megemlékezés, — amennyiben Kragujevác volt a török járom alól Belgrádból Szerbia első fővárosa. 1813-ban ide hívták egybe az első szerb skupstinát, a szerb országgyűlést. Kragujevácban választották meg 1817. november 6-án Obrenovics Miklóst a két évvel azelőtt függetlenné vált Szerbia fejedelmévé és itt állította fel legelőször trónját is. — Huszonnyegye évig volt Kragujevác Szerbia fejedelmének székvárosa és 1839-ben költözött ki falai közül a fejedelemség. A nép hagyományai azonban még ma is tisztelik Kragujevácot.

A keleti vasutaknak, amelyek Szerbiát Belgrádnis-Pirot vonalon szelik át, egy mellékvonalan fekszik Kragujevác a gyönyörű szép Sumadia fennsík a hegyek koszorújának közepén. Már messziről látni, amint a lombok közül killegnek vörös háztetők. A városba való belépésnél azonban itt is eléri az utazót az a családés, a melyet majdnem minden Balkán város előidézik: a piszok és a keleti nemtörődömség a viszonyok változása mellett is a régi maradt. És ha Kragujevác az újabb időben kissé modernbe, színt vitt is fel, a város alaptermészte korántsem változott. A piacon van Szerbia kapitóliuma, amely a nép zarándokhelye és nemzeti tulajdona: ez a skulptúra részére épített faépület, melyet Miklós készített és a melyben 1861-ben Mihály fejedelemezt itt a híres beszédet tartotta, mely a szerb hadsergőt megalapította. Ez épület mellett emelkedik a konak, amelyet Péter király általakított. A konak előtt állnak azok az ágyúk, — a melyet Miklós fejedelem hódított el 1845-ben a törököktől, mert mikor a háborút megkezdte egyetlen egy ágyúja sem volt, tehát tiszsergő kellett szerveznie. Halálakor azonban már 200 ágyúja volt a szerb hadsergőnek. Kragujevácban van ezenkívül Szerbia arzenálja amelyből a szejárvéi merénylet bombái is kikerültek.

Kragujevác rövid múltjával szemben viszont Nis igen nagy történelmi multra tekint vissza. Nis, amely az ókor történetében, mint Nissus, Naisus, Nissa szerepel, szülő helye volt Nagy Konstantinnak. De, már akkor, mikor Konstantin e vá-

ros falai közt megpillantotta a napvilágot, tehát 140 évvel Krisztus után, nagy és tekintélyes város volt Nis. Ezt a tekintélyt indokolja az, hogy a város a Belgrádból Bulgáriába, Kelet-Ruméliába és Macedóniába vezető utak csomópontja. Mindazok a törzsek, amelyek a népvándorlás korában ezen a vidéken átvonultak, mind ígygezetek ebben a városban megtelepedni, miért is ezen a vidéken igen sok véres csata folyt le.

A mai Nis nem áll teljesen a régi Nissus helyén, de fekvése révén Szerbia legszebb városa. A régi várakat lerombolták és ma nagy és erős várak védik a várost. Ha Belgrád az első kapuja a Keletnek, úgy Nis a második kapu.

Miniszterelnökségi sajtóiroda távirata

A nyugati harctér eseményei.

Berlin, szept. 26. A nagyfőhadiszállásról jelentik: Szept. 25-én este 9 órakor a hadműveletek folytatása jobb szárnyunk legszélén újabb harcokra vezetett, melyben eddig döntés nincs. A közepén mindkét fél egyes előre töréseit kivéve semmi sen történt. A Verduntól délre levő első záróerőd Kamps Des Roains Saint Michel mellett esedett. A von der Tann baron ezred az erőd ormaira a német zászlót kitűzte. Csapatok ott a Maast átlettek, különben sem nyugaton, sem keleten semmiféle változás nincs.

A franciák megsértették a fehér zászlót.

Berlin, szept. 26. A lapok jelentik: A fehér zászló durva megsértésével a franciák három parlamentit, akik automobilon közeledtek egy városához, hogy azt megadásra szólítsák fel, elfogták. A három tiszt, akiket egész Berlin ismer, a kö etközök: Armin gárdalovas ezredbeli őrnagy, Wiener százados főparancsnoksági adjutáns és Slewing a berlin udvari színház ismert tagja, az a ki a tiszteket mint a jelentés megletelere visszaküldendő lovas kísérte. Hír szerint a három elfogott tisztet arra kényszerítették, hogy gyalog masirozzanak Párisba. Sorsukról megbízható értesüések eddig minden ilyeket zellene nem tudtak szerezni.

Helyzetünk Galiciában.

Budapest, szept. 26 délelőtt 10 óra 45 perc. Hivatalos jelentés kiadott szept. 25-ikén este. Haderőnknek a jbergi csata után a Santól nyugatra eső területen megkezdett gyülekeztetése nem csupán az Entente sajtójának szolgáltatott alkalmat a legrosszabb indulatu kitalálásokra és a legszertelenebb kommentárookra, hanem más-helyütt is hadsergőnk helyzetének téves felfogására vezet. Ezzel szemben utalunk kell arra, hogy a bizonyíték az, hogy az ellenfél megzavarni sehol sem tudta és meg sem kísérte. Az ellenségnek a San vonalon való sikereiről szóló állítások teljességgel valótlanak, mindössze egyes harcserűren biztosított és csupán kis erővel megszállott atkélési helyzetet bombáztak, nagymennyiségű csapatoknak, nehéz lövegeknek és löszeknek felhasználásával, ezeket az atkélő helyeket azután, hogy céljukat betöltötték, a hidak felrobantása után önként hagytuk el. Az a londoni hír, mely szerint Przynsl két erődje esedett volna természetesen puszta kholmány. A balkáni hadszíntéren a helyzet elég világosan szóló legutóbbi kommuniké óta is változatlanul kedvező maradt.

Az oroszok betörési kísérlete.

Budapest, szeptember 26. A budapesti tudósító jelenti: Az oroszoknak egyes kisebb csapatai ugyalszik támadást kíséreltek meg a kárpáti szorosoknál. Tegnap az ungvyei szorosnál volt kisebb csatározás a szoros védelmére kirendelt kis csapatunk és az oroszok között. Maramaros megyében Tornánál került összeütközésre a sor annélkül, hogy bármelyik ponton is sikerült volna az oroszoknak behatolni. Természetesen ezek a nagy események színterétől messze oldalt eső csetapaték, melyek egyáltalában semmi jelentőséggel nem bírnak. Céljuk csak az lehet, hogy a főharctérről elterelődjék a figyelmünk és nyugtalanítsák a lakosságot. Ezen nyilvánvaló szándék felismerésében és helyes értékelésében egyuttal annak meghiusulása is rejlik.

H I R E K.

— **Honvédeink dicsősége. A csikszeredai hadklegészlő parancsnoksághoz érkezett kerületi parancs dicsérettel emlékezik meg, az erdélyi honvéd hadosztályról, mely a f. hó 11-iki lemergi csatában 58 ágyut, 20 gépfegyvert zsákmányolt és 3000 folyot ejtett.**

— **Személyi hír.** Vármegyénk közönsége előtt ismeretes, hogy D. r. G a a l E n d r e várm. főmegjőző, lapunk főszerkesztője az általános mozgósítás elrendelésekor Csikszereda lelkes polgárságának élén harafias tüntetést rendzett a háború mellett és első volt azok között, kik a kibontott zászlók alá sorakoztak. Hazafiu példadában ösztönte szeretetünk és a vármegye közönségének osztatlan tisztelete kísérte, midőn a közigazgatási tisztviselőknék biztosított 26 napi haladék mellőzésével azonnal ezredéhez utazott.

Azóta bátoraságába vetett hittel és önfeláldozása feletti féltő aggodalommal vártuk híreit, meg szeptember 10-iki kelettel vármegyénk Főispánja Oroszországból levelezőlapot kapott, melyben értesít, hogy Galicia határán megszébült és orosz fogságba került.

Dr. Gaal Endre a következőket írta:

Méltóságos Urak!

Eiek. Orosz hadifogoly vagyok. Szeptember 1 óta utazunk vonaton Szibéria felé. Tizedik napja, de még nem tudjuk, hogy hova. Ha megérkezünk pontos címet írok. Kisebb sebesülésem van szuronytól. Kérem szüleit értesíteni. Igen lekötelezve Méltóságos ur, ha írma a magyarországi dolgokról. Egyetlen sورت sem kaptam Magyarországból. En a berecesti Konzulatus utján fogok írni, ha megérkezünk. Méltóságos anyoznak kezelt csókolom. Szerettel Endre.

— **Nyilvános elszámolás.** Méltóságos Gyalóky Sándorné urnőhöz beklüdtött, a csikszeredai Megyei Kórház keretében a beteg és sebesült harcok részére felállított tartalék kórházban ápolat megszébült katonák részére gyűjtött lehnemlékekről: 1. Dobrán Agostonné, Lencer Lipótné, Csató Izabellá, Köllő Julia és Nissel Lórcinné urnők, gyergyótölgyesi lakosok által eszközölt gyűjtés eredményeként beklüdtett: 42 drb. törülkőző, 3 drb. ing, 3 drb. szerverté, 2 drb. vászon rongy, 1 drb. lepedő. 2. Katz Málván urnő, gyergyótölgyesi lakos által eszközölt gyűjtés eredményeként adományoztak a következő gyergyótölgyesi lakosok: Máté János 1 törülkőző, Szabó Lajos 1 lábravaló, Szabó Ferencné 1 törülkőző, Szabó Mihályné 1 ing, 1 törülkőző, Török Antalné 1 törülkőző, Hubay Márton 1 törülkőző, Török Antalné 1 törülkőző, Ferenci Ferenc 1 törülkőző, Horváth Györgyné 1 ing, 2 törülkőző, Lepot Simonné 1 pár fehérnemű, Zaitz Sándorné 1 törülkőző, Zaitz János 2 törülkőző. Krusit Tódor 2 törülkőző, Dávid György 1 szalvéta, Pásku Márton 1 szalvéta, Boros András 1 törülkőző, Dringes Györgyné 1

szalvéta, Bartis István 1 ing, 1 törülköző, Nisztor Illyés 1 törülköző, Zatz Péterné 1 törülköző Zatz Gergely 1 törülköző, ifj. Zatz Jánosné 1 szalvéta, Danda Gergely 1 törülköző, András Sándor 1 zsebkendő, Eröss Gergelyné 1 törülköző, Majecki Tódor 1 törülköző, Majecki Sándor 1 törülköző, 1 zsebkendő, Kristály Ferencz 1 törülköző, Főrika Istvánné 1 lepedő vászon, Eröss Józsefné 1 ing, Kari Imréné 1 törülköző, Gál Lajosné 1 m. vászon, Fazakas Sándor 1 m. vászon, Eröss Istvánné felmétel vászon, Vizóli Tamásné 1 ing, Bota Péterné 1 törülköző, Fazakas József 1 m. vászon, Pali Sándorné 1 töröl Majoránt Jóska 1 töröl. Bartis Imre 1 ing, Balázs József 1 törülköző, Majoránt Sándor 1 törülköző, Krisztinó Vica 1 szalvéta, Péter János 1 töröl, Korsár János 1 törülköző, Gáspár Ferencné 1 töröl, Gáspár Jánosné 1 töröl, Kristály Péter 1 töröl, Kristály Jánosné 1 töröl, Desző Ignácné 1 zsebkendő, Kristály Józsefné 1 szalvéta, Csibi István 1 töröl, Kari István 1 zsebkendő, ifj. Zait Péter 1 törülköző, Eröss Antal 1 törülköző, Szilasi Gyula 2 kis kendő, Strul Herskóné 1 ing, 4 lábravaló, 1 lepedő, 1 párnahaj, Crafos Johanna 1 töröl, Dándu Gergely 1 töröl, Ganga Péter 1 töröl, Angi Károlyné 1 töröl, — Anji Józsefné 1 rongy, Simó Mihály 1 töröl, Dandrua Tódor 2 töröl, Zaitz Gergely 1 töröl, Pali Lajos 20 fill. pénz, N. N. 1 korona, Dacó Ferencné 1 töröl, 1 szalvéta, Pásku Gaborné 1 ing, 1 töröl, Zaitz Györgyné 1 töröl, özv. Kótz Ábrahámné 8 ing, 7 lábravaló.

Hogy a fenti felsorolt felszerelési cikkeket a Csikmegegyei Közkórház keretében a beteg és sebesült harcsok részére felállított tartalék kórház céljaira átvettük, elismerjük. — Csikszereza, 1914. szept. 21. Veress Sándor kórház igazgató Hirschi Hugó kórh. seb. főorvos, Bartha János kórházi elnök.

A midőn ezen a csikszerezei megyei Közkórházban ápoit, megsebesült katonák részére gyűjtött fehérműtűk átvételét és annak megjelölt célra történt eljuttatását és átadását ezennel igazolom, nem mulasztatom el, úgy a nemes célú hazafias adományokért, mint a gyűjtő urnóknak lelkes és hazafias fáradozásaiért, úgy a magam, mint az elnökelem alatti bizottság, továbbá a Közkórházban ápoit sebesült harcsok és végül a csikszerezei Megyei Közkórház igazgatósága nevében is hálás köszönetemnek kifejezést ne adjak.

Csikszereza, 1914. szept. 21.

Gyalóky Sándorné
elnök.

— A honvédelmi miniszter dr. Floznik György dítói s. lelkész f. évi 130062—2. miniszteri számmal a m. kir. honvédség tartalék állományában 1914-ik évi szeptember hó 15 től számítható ranggal és 8. rangszámú honvéd s.-lelkészé nevezte ki. Ezen kinevezéssel kapcsolatban a m. kir. nagyenyedi honvédeképzítő parancsnokság 703. kieg. sz. a értesíti Floznikot, hogy egyidejűleg a fenti ranggal a hadrakelt sereghez való beosztása is előjegyzésbe vétetett.

— A hadifoglyok bántalmazásának megszüntetése tárgyában a nagyszerebi cs. és kir. katonai parancsnokság a vármegyey alispánjaihoz a következő értesítést küldötte:

Nagyszereben, 1914. évi szeptember 21-én. Utóbbi időkben, különösen a vasúti állomásokon beteget szállító vonatok és szállítmányok megérkezése alkalmával visszataszító jelenetek játszódnak le. Még a jobb társaságbeli érettebb hölgyek, sőt oly hölgyek is, kik a Veres kereszt egylet szolgálatában állanak, fontosabbnak tartják először a vonatokat oroshadifoglyok után átkutatni, hogy azok ruházatából rózsákat, gombokat, válszalagokat, kardbójákat stb. — tulajdonítsanak el, hogy csak ebbeli ösztönök kielégítése után teljesítsék tulajdonképeni szolgálatukat.

Embterlen és lealázó eljárás a már fégyvertelen és hazátlan harcsokat, kik a csatában megsebesültek és fogságba kerültek és ezenkívül még nemzetközi védelem alatt is állanak ily méltatlan elbánásban részesíteni.

Ez a visszaélés jövőben minden eszközzel megakadályozandó és az ellen vétő személyek tekintet nélkül nemekre és társadalmi állásukra a vasúti állomásokról egyszersmindenkorra távol tartandók.

A katonai és honvéd állomás parancsnokságok jövőben gondoskodni tartoznak, hogy a

foglyok kisérétére kirendelt őrségek, kioktatásnak arról, hogy a foglyokat nemcsak őrizni, hanem mindennemű bántalmazással szemben megvédeni is kell.

— Felhívás, illetve kérelem a hazai vadászterületek tulajdonosaihoz és bérlőjéhez.

A harctéren sebesült, vagy megbetegedett vitéz katonáinknak száma az általuk aratott fényes győzelmek sorával arányban napról-napra szaporodik. Nemcsak a hadvezetés, hanem a minden áldozatra önként és örömet kész, hazafias társadalom is külön-külön együttesen a legnagyobb lelkiismeretességgel és semmiféle fardozást sem kímélve azon iparkodik, hogy hős fiainknak sorsát lehetőleg türethető tegye. Gondoskodva van tehát igényeiknek és szükségleteiknek minden irányban való kielégítéséről, megfelelő élelmezésükéről is. Kétségtelen azonban, hogy az élelmezés javítása, különösen pedig változatosabb tetele tekintetében, szemben a gyengélkedő szervezettel, megbecsülhetetlen jelentőséggel bírna, ha sebesült és beteg, de különösen, ha a lábadozó katonák élelmezésébe az apró vad, melyben hazánknak jóformán mindegyik vidéke bővelkedik, szintén bevonható lenne.

Erre való tekintettel ama kérelemmel fordulunk tehát hazánk vadászterületeinek tulajdonosaihoz és bérlőjéhez, hogy vadászszákmányuknak egy részét az említett célra áldozni sziveskedjenek. A kik hálaára kötelező készséggel hajlandók kérésünket nagybecsű figyelmükre méltatni, sziveskedjenek a harctéren sebesült vagy megbetegedett katonáink élelmezésére szánt vadat — szállításra alkalmas kihűlt állapotban a vörös-kereszt egylet címére, (Budapest, Hűtőház, IX. Tóth Kálmán-utca 8-10. sz.) feladva továbbítani és erről egyidejűleg A magyar szent korona országának Vörös-kereszt egyletét levelező-lapon értesíteni.

— Francia győzelmi hírek 1870-ben. —

Igazan groteszk hazugságokat tudnak a franciák és angol lapok a németek állítólagos vereségéről kitalálni. Ugyanigy volt ez 1870-ben is. — A

németek győztek, a franciák pedig hazudtak. — Az 1870-es évi augusztus havában is ép úgy, mint most, a franciák igyekeztek a legszebb győzelmeket összehazudni.

Ludwig Bamberger német író, aki abban az időben Párisban átétele ezeket az eseményeket, a következőket írja róluk:

— Augusztus 5-én déli egy óraker a párisi tőzsdén nagy francia győzelem híre terjedt el hirtelen. Sok szemtanú vázolta nekem ezt a pillanatot és valamennyien megegyeztek abban, — hogy a színjáték, amit ekkor Páris mutatott — leirhatatlan volt. A hír úgy szólt, hogy 20.000 porosz meghalt, 30.000 fogva maradt, — köztük maga a trónörökös. Senki sem kétkedett a hír igaz voltában. Páris egy pillanat alatt örömmármorban szótt. A börze előtti tér telve volt emberekkel. A pénzügyőrök énekelni kezdtek a Marseillaiset és az egész tőzsde, utána pedig az egész tér telve énekelte. Egy negyed óra alatt, minthey parancsszóra az összes házakat fellobozózták. Mindez annyi idő alatt történt, amennyire sütkész volt ahhoz, hogy a tőzsdétől valaki eljuthasson egyik miniszterinumba és vissza.

Ekkor visszajött az első küldönc és halkán elmondta, hogy a kormány nem tud semmit a nagy győzelemről. Az emberek kételkedni kezdtek. Ezután a rendőrség egy embere jelent meg és kijelentette, hogy hivatalosan semmiről sem tudnak. A nagy diadalmármorra hirtelen valóságos pánik tört ki. Hatalmas néptömegek törek be a csarnokokba. Árulás! Árulás! kiáltják és keresik az árulót, aki a hírt terjesztette. Nem soká gondolkoznak. A pénzügyőrökre vetik magukat, pedig azok fizették a legdrágábban a esalódást, amelyet kizárólag a botor önzéret okozott. Így történt 1870-ben és remélhetőleg így fog történni 1914-ben is.

LAPKIADÓ: „SZÉKELYSÉG” TÁRSASÁG.

SZVOBODA MIKLÓS

KÖNYV-, PAPIR-, HANGSZER-, ÍRÓSZERKERESKEDÉSE

CSIKSZEREDA FŐTÉR

T. C. I.

Van szerencsém nagybecsű figyelmét felhívni saját üzlet-helyiségemben (Nagy Dohánytőzsdével átellenben nagy választékban levő

ISKOLAI

cikkekre; u. m.: — már felsorolt tankönyveken kívül — iskolai dolgozati füzetek, rajzeszközök, festékek, vonalzó, tollak, és tolltartók, hegedűk és hegedűfelszerelések, tusok és tinták stb.

Midőn kifogástalanul berendezett üzletemet T. C. nagybecsű figyelmébe ajánlom, kérem szives támogatásában részesíteni, mit pontos, szolid kiszolgálással igyekszem kiérdemelni.

Csikszereza, 1914. szeptember hó.

Tisztelettel:

Szoboda Miklós